

KUSTBON

Utgiven av Svenska Folkförbundet.

Ansv. redaktör: **Andreas Stahl**, Riddaregatan 3, Tallinn
Utkommer varannan vecka.

Prenumerationspris 1/1 år Kr. 2:— 1/2 " " 1:—	Utlandet: 1/1 år Kr. 3:— 1/2 " " 1:50
---	---

KUKOGU

Folkomröstningens facit.

Folkomröstningen är förbi och resultatet är känt. — Estlands folk önskade att landets grundlag måtte bibehållas i oförändrat skick. Folkets svar på riksdagsfraktionernas förslag blev sålunda ett blankt nej! Vi ha visserligen ingen anledning att triumfera över utgången, men icke desto mindre räkna vi den som en vinning, emedan vi bli i tillfälle att bibehålla åtminstone till nästa riksdagsval vår representation i landets riksdag. Det finnes ingen anledning förmoda att grundlagsförändringen skulle upptas till tals åtminstone inom en överskådlig framtid, såvida icke någon organisation tar initiativet! — Deras antal, som röstade emot grundlagsförändringen och presidentinstitutet är visserligen ej överväldigande, men „folkets vilja“ är i alla händelser tydlig nog.

Det kan emellertid frågas, var orsaken, till misslyckandet ligger. En del påstår, att den för frågan mest intresserade parten ej brydde sig om att agitera för saken. En annan förebär att samma part under valtider farit fram på landsbygden (där den räknar flertalet av sina anhängare) med alla möjliga löften om sänkande av kostnaderna för statens hushållning osv. När det nu var fråga om att tillsätta en president, frågade sig väljarna naturligtvis, huru dessa herrar skulle kunna spara på utgifterna i så fall, ty presidentämbetet drager kostnader, det är självklart. På samma håll försökte man förklara att omkost-

naderna för statspresidenten skulle täckas med de medel de 20 riksdagsmännen, som då skulle fått avsked, nu uppbära. Denna förklaring var ej alls övertygande, och resultatet blev överraskande. Även vi förmodade i senaste nr. av „Kustbon“ annorlunda. Det är sålunda mycket vanskligt att åtaga sig en „siores“ roll.

Från initiativtagarnas håll beskyllas frontmännen att hava agiterat emot, och det kan ej förnekas, att dessa verkligen ha icke så liten andel i misslyckandet. Det är emellertid summan av dessa ovannämnda orsaker som gjorde, att grundlagen, denna gång åtminstone, blir oförändrad.

Enligt vad „Hufvudstadsbladet“ erfarit har det även förekommit komiska intermezzon vid folkomröstningen. Vi taga oss friheten citera:

„Omröstningen förlöpte i allö lugnt. Ställvis saknades icke komiska intermezzon. Så voro en del bönder i västra Estland, nära Hapsal, övertygade om att omröstningen gällde huruvida Estland skulle tillhöra Sverige eller ej. Svenske kungen, menade bönderna, var här för två år sedan och besåg landet, och i år sänder han hit sin son. Nu, trodde bönderna, skulle folket avgöra huruvida de önskade tillhöra Sverige eller icke. Bondebefolkningen i västra Estland, som är mycket svenskvänlig, röstade alltså mangrannt för förändringarna.“

Estlands pappersfabriker

fingo nyligen en beställning från Polen på 1500 ton rotationspapper. Av denna beställning fick fabr. i Kohila 1100 ton och Johansons fabr. i Reval 400 ton. Beställningen skall levereras vid utgången av innevarande år. I samband härmed må nämnas, att avsättningen av papper på den europeiska marknaden är nästan omöjlig numera, och man har försökt finna marknad i Australien och Asien.

Folkomröstningen.

Som bekant försiggick folkomröstningen senaste lördag, söndag och måndag. Resultatet var dock en smula överraskande, ty i initierade politiska kretsar var man säker på att folket skulle begära president etc. Vid sammanräkningen av rösterna visade det sig, att 330.092 röstade för förslaget och 341.503 emot.

Jämförande de olika röstningsdistrikten få vi följande bild:

	F ö r.	E m o t.
Reval	26.754	58.801
Harrien	29.970	34.832
Vik	26.263	18.899
Pärnu distr.	25.154	32.178
Ösel	16.708	13.961
Järven	21.018	14.490
Dorpatsdistr.	52.293	56.481
Virland	46.148	40.915
Fellindistr.	22.786	24.200
Valk, Vöru och Petseri distr.	62.998	46.746
Summa:	330.092	341.503

Turisttrafiken.

Under de senaste två veckorna har turisttrafiken på Reval varit ganska livlig. Flera ocean-

gående fartyg ha besökt staden, medförande icke obetydliga antal turister, vilka till största delen varit amerikanare och engelsmän. Den 25 dennes anlända hit ångarna „Oceana“ och „Arandora Star“. Bland de som hittills besökt Reval äro „Reliance“, „Viceroy of India“, „Orontes“ m. fl.

Svenska folkskolan i Reval börjar läsåret den 1 sept. kl. 8. f. m. Elevanmätningar emottagas av skolans föreståndare ännu samma dag kl. 10—2 å skolans kansli Riddarg. 3.

Vid anmälan av elever bör företes vaccinationsintyg födelse- och dopattest samt intyg över föräldrars eller målsmans undersåtskap.

Skall grundlagen dock ändras?

När folkomröstningen var undanstökad och resultatet känt, blev det bekant, att frontmännen (vabadussöjalased) ha för avsikt att försöka få till stånd en ny folkomröstning, som skulle företagas nästa år. Under tiden vill denna organisation göra grundliga förarbeten. Som bekant vilja de s. k. frontmännen ge rätt stor maktfullkomlighet åt presidenten och reducera riksdagsmännens antal till 50.

I initierade politiska kretsar anser man dock att resultatet av en ny folkomröstning näppeligen kommer att bli ett annat än det som nu är för handen.

har ju också på andra vägar ett avsevärt belopp insamlats.

Men som bekant är icke allt vunnet med pengar. Anskaffandet av behövliga penningmedel var ett lindrigt arbete jämfört med vad som sedan följde.

Församlingen hade ju ställt sin förutvarande klockargård till förfogande för sjukstugebygget. Men det är icke lätt att av en klockargård göra en sjukstuga. Rumsindelningen måste helt göras om, väggar flyttas och korridorer inrättas. Den ritning, som till sist kom till stånd, hade upplevat många, många omarbetningar, innan den kunde bringas i full överensstämmelse med hälsovårds- och byggnadsreglementenas många och svåra föreskrifter.

När detta äntligen lyckades, skulle vederbörande sjukvårdsmyndigheter vinnas för företaget. Och detta var både svårt och tidsödande. Ibland såg det till och med mycket mörkt ut, och man misströstade stundom alldeles om framgång. Till sist lyckades dock även detta, till största delen tack vare riksdagsman Westerbloms vältalighet och initiativkraft. Den 9 maj innevarande år stadfästes planen i Kretsstyrelsen och den 14 juni vederbörande ministerium.

Enligt denna plan kommer sjukstugan att inrymma tre sjukrum, en manlig och en kvinnlig sjuksal samt ett enskilt rum för svårt sjuka. Dessutom blir det kök, förrådsrum, badrum, bostadsrum för sjuksystem samt mottagningsrum.

Den nya sjukstugan blir ju Vormsö St. Olai församlings egendom och kommer att helt och hållet stå under denna församlings förvaltning. Men alla Vormsö-bor, utan hänsyn till om de tillhöra församlingen eller icke, skola ha rätt att där erhålla vård.

Sjukvårdsavgift kommer att upptagas endast in natura efter en bestämd taxa, det vill säga, att man ej behöver betala med penningar utan att matvaror o. s. v. lika gärna mottagas.

Redan innan ministeriets stadfästelse kom, hade byggnadsarbetena påbörjats. Ett praktigt plåttak har pålagts och en veranda byggts. Verandan är byggd helt och hållet med frivillig arbetskraft. Och sådan frivillig ar-

Sjukstugan på Vormsö blir verklighet.

Kyrkan på Vormsö har traditioner att upprätthålla i fråga om arbete för sjukvård och hälsovård.

I sjukvårdshänseende kan man med fog säga, att Vormsö varit föregångslandet i svenskbygden. Genom prästens åtgöranden var det församlingen för något 10-tal år sedan fick egen svensk barnmorska, utbildad i Finland. Sedan flera år tillbaka bedriver också församlingssystemen, fröken Maria Lindström, en synnerligen uppskattad verksamhet bland de sjuka och gamla på ön. Ett gott arbete i det tysta har även utförts av öns Kvinnoförening genom dess tuberkulosfond, ur vilken anslag utdelats till hjälpbehövande.

När därför hösten 1930 krafter sattes i rörelse för att inrätta en sjukstuga på Vormsö, var detta alltså blott ett steg vidare i redan anträd väg. Det stod klart, att förr eller senare måste en sjukstuga komma till stånd och planer därpå hade redan länge förefunnits. Nödvändigheten av denna åtgärd grundade sig på många för Vormsö helt egenartade förhållanden. Det fordras djup kännedom om folkets liv för att kunna förstå dessa. Här skulle det föra för långt att söka redogöra för allt detta.

Det är emellertid icke blott öns isolerade, läge som särskilt vissa tider av året kräver, att ön själv måste kunna bereda sina

bebyggare en sakkunnig sjukvård under gynsamma yttre omständigheter. Även den tid av året, då god förbindelse med Hapsal förefinnes, behöves sjukstugan. Det är nämligen mycket svårt för läkare och sjuksyster att, resande från by till by och gård till gård, kunna giva de sjuka en tillfredsställande vård. Var och en måste förstå, att det för såväl vårdare som sjuka är mycket bättre, att de sjuka, så långt möjligt är, samlas på en plats, där också sjuksystemen har sin bostad. Där, i sjukstugan, kan hon giva tio sjuka en ständig och fullgod tillsyn med mindre tids- och kraftspillan än som förr krävdes blott för en endas nödtorftiga vård.

Gagnet av en sjukstuga stod därför alltifrån början klart. Men vad som fattades var — såsom vanligt! — pengar. Och det blev — såsom vanligt! rikssvenskarna, som fingo gripa in. Det var denna gång framför allt Ärkebiskop Söderblom. Ärkebiskop Söderblom hyste stor kärlek till Vormsö. Redan samma dag planerna på en sjukstuga blevo honom bekanta, anskaffade han ett grundkapital för densamma. Och i fortsättningen understödde han kraftigt insamlingen. Bland annat sörjde han för att Svenska Röda Korsets överstyrelse, på förslag av dess ordförande H. K. H. Prins Carl, bidrog med en större penningssumma. Dessutom

betskraft måste även i fortsättningen anlitas. Varje vuxen manlig församlingsmedlem bör ha gjort åtminstone en frivillig arbetsdag på sjukstugan.

Församlingens kvinnor ha redan på ett mycket berömvärt sätt arbetat till förmån för sjukstugan. I prästgården ha gemensamma arbetsdagar hållits. Ibland har deltagarantalet stigit till över 30. I byarna ha vävts täcken, lakan, dukar o. s. v, varav en del har sålts och en del kommer till direkt användning i sjukstugan.

Dylikt arbete enar församlingen, och sjukstugan blir på så sätt i högre grad församlingens gemensamma egendom, i vilken var och en har del. Ändamålet med denna sjukstuga är ju och hela församlingens gemensamma bästa.

Sjukstugebygget är ett led i arbetet för folkhälsans höjande. Framtiden kommer att utvisa, att sjukstugan har betydelse icke blott såsom en hjälp i det enstaka sjukdomsfallet. En förbättrad sjukvård gagnar i längden hela folket. Hälsa giver arbets- håg och arbetskraft. Arbetet för folkhälsa är alltid ett arbete för kulturellt och ekonomiskt välstånd.

Karl Nilsson.

Japan erkänner Mandshuriet.

Från Tokio meddelas till London, att japanska regeringen beslutat erkänna det nya mandshuriska rikets självständighet.

Brist på tändstickor i Rådsunionen.

Redan en längre tid råder tändsticksbrist i Ryssland, emedan den ryska tändsticksindustrin endast förmår tillfredsställa 60% av landets behov. Även stickornas kvalitet är dålig. 20—40% av tändstickorna äro odugliga.

Attentat mot svenskt snälltåg.

Ett attentat förövades natten till tisdagen emot uppgående snälltåget från Göteborg till Stockholm. Vid en hög bank fem kilometer norrom Skövde hördes plötsligt en fruktansvärd detonation som skakade vagnarna. Då tåget stannat och undersökning företogs, visade det sig, att en kraftig laddning dynamit place-

rats vid en räls skarv. Genom explosionen uppstodo skador på rälsen varjämte skarvjärnen avslogos. Hade attentatorn lyckats i sitt uppsåt hade säkerligen en fruktansvärd olycka inträffat då järnvägsbanken vid attentatsstället är flera meter hög och tåget framfördes med full hastighet.

En ny flyglinje öppnades.

På torsdagen anlände det första polska flygplanet, som skall hålla regelbunden trafik på linien Reval—Riga—Warschau. Samma dag öppnades även flyglinjen officiellt av riksäldsten, som avklippte ett sidenband i Polens och Estlands färger. Till det högtidliga tillfället hade utom riksäldsten infunnit sig en mängd andra officiella personer och övriga intresserade.

Universitetets i Dorpat insignier.

Till åminnelse av 300-årsminnet av universitetets i Dorpat instiftande har Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien i Stockholm till universitetet i Dorpat överlämnat efterbildningar av universitetets gamla insignier, vilka befinna sig i Statens historiska museum i Stockholm. Insignierna ha med förståelsefull medverkan av stockholmska konsthantverkare i möjligaste mån gjorts lika originalen.

I en publikation på svenska, estniska och tyska redogöra Carl R. af Ugglas och J. Bergman, efter förord av riksantikvarien Sigurd Curman, för universitetets instiftande år 1632. Därpå följer en beskrivning av universitetets akademiska insignier och värdighetstecken. Publikationen avslutas med helsidesbilder av rektosspirorna i original och kopior, rektorsmanteln, sigillstamparna och de olika fakulteternas sigill.

Publikationen har utgivits på Wahlström & Widstrands förlag, Stockholm, och kostar 5 kronor.

Moskva förbindes med Kaspiska havet och Finska viken.

De redan länge beslutade arbetena med grävandet av en väldig kanal mellan Moskvafloden och Volga ha i dagarna begynt, förmåler Krasnaja Gazeta. Kanalen tar sin början vid köpingen Dmitrovo invid Moskva-

Birkas eleuförbundas
samarfest hålles å folkhögskolan sönd. den 28 aug. Början kl. 11 f. m.

Alla välkomna!

floden. Utmed floden Jahrona bygges en stor mängd arbetarbaracker. Oaktat arbetets mekanisering i görligaste mån skola cirka 100,000 arbetare sysselsättas. När kanalbygget, som antages bliva färdigt om några år, är klart, komma stora fartyg från Kaspiska havet att kunna taga sig fram till Moskva, som skall utrustas med en tidsenlia hamn. Längre fram skall Moskva förbindas med Nevan och Finska viken genom ett kanalnät.

Enligt sovjetbladen hade Leningrad den 1 aug. 2.788.000 invånare.

Ryska u-båtsmanövrer.

Under de senaste dagarna har en flottilj ryska undervattensbåtar företagit manövrer i Finska viken. U-båtarna ha jämte bas varit synliga utanför Hungerburg vid Narva.

Året Runt bra mat på
Systembolagets Restaurang
LAXEN, HALMSTAD

CARL FREDRIKS BIERSTUGA
Hantverkargatan 17.
NORRKÖPING
REKOMMENDERA S

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,
Norrköping. Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiing., John Wanseini, stadskemist.

HANSA
STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
Jaani Tán. 11

F. d. Missionären å Wormsö

L. J. ÖSTERBLOM,

vår älskade make och fader, insomnade fridfullt i dag vid nära 95 års ålder.

„Vad är att dö? Att lägga av
en gammal sliten dräkt
och sova barnets lugna sömn,
tills livets morgon bräckt
och nya dagen ingått.

Vad är att dö? Att komma hem

till älskat fadershus
från stormig färd på natthöljd stig
till salighet och ljus
hos Herren Gud i höjden.

Vad är att dö? Att löpa in
i lugn och säker hamn
från vindens brus på stormigt hav
i Jesu huida famn,
dit ingen stormil hinner.“

Spånga den 8 augusti 1932.

Ida Österblom, f. Gummesson.

Barnen. Barnbarn och tillgiven vårdarinna.

**EVANGELISKA FOSTERLANDSSTIFTELSENS
BOKFÖRLAG**

Stockholm 3. Tel. Norr 327 65 (växel)

Biblar — Psalmböcker —
Religiös litteratur

Välsorterad

BOK- och PAPPERSHANDEL

Tillbringa Eder semester i
Dalarne och Värmland,

vilka båda landskap i fråga om storslagen natur och in-
tressanta platser räknas bland Sveriges främsta.
Bekvämate förbindelser med Bergslagsbanan.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR

Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritsvering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parksvering. God plats för bilar.

Före och efter resan

Frukost — Lunch — Middag — Supé i
Centralstationens Matsal.
Populär terrassvering för förfrisk-
ningar i stora vänthallen.

Under resan

Table d'hôte och à la carte i restau-
rantvagnarna och å ångtärjorna.
— Erkänt gott kök. — Låga priser.
Turisttrafikförbundets Restaurant A.-B.

Svenska Bomullsflaggor

Hängmattor av Bomullstyg
Gefle Manufaktur Aktiebolag
Strömsbro.
Telefoner: Gävle 88, 2288 och 1689.

Byggnadsfirman ANDERS DIÖS

Tunagatan 4, Upsala
Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
Byggnadspl. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadsf.
Väderkvarnen 1899.

SVEABLÄNDNING

Rostkaffet i blågula påsar
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

RESTAURANT DAMBERG

Matsalen i tr. Stockholm rekommenderas
Beställningar av bord N. 129 11. N. 62 85.

BIERSTUGAN I

Spångabacken, Norrköping.
Rekommenderar sina väl tempererade malt-
drycker.

Aktiebolaget J. E. Arndt

Hudskvall Ångbåtsexpedition, Befraktings-
Skeppsmäkleri och Speditionsaffär. Lager av
kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef: 245, 287
325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

FENIX Föreningsgatan 7.

DRUVAN Engelbrektsgatan 5.

Intima och hemtrevliga rest.-lokaler.

Omtyckta klubbрум. Direktion:

A.-B. MALMÖ-RESTAURANGER.

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellantiiggande svenska
hamnar till KARLSKRONA—DÄNZIG—LIBAU
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

Finbrukens Brevpapper

utan jämförelse bäst och billigast
Klppan Lessebo Grycksbo

Överum

är namnet, som garanterar verklig
kvalitet å plogar och plogdelar.

Giv barnen SVEA

CHOKOLAD och CACAO

Närande. Välsmakande.

A.-B. Svea Choklad-Norrköping

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkros-
sar, Vägbyggnadsmaskiner, Betong-
blandare, Torvmaskiner, Bränslekros-
sar för Torv, Koks och Kol, Pulverise-
ringsmaskiner, Vindsiktat, Transportap-
parater, Lastningselavatorer, Rullager,
Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommende-
ras.

**AKTIEBOLAGET
ÅBJÖRN ANDERSON**

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel.: Namnanrop: Gjuteriet

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin
Ekorre, Hare och Kanin upp
köpas till allra högsta pris,
Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsak-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
mot porto.

OUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

A.-B. Lidköpings Vikingsågar
LIDKÖPING
VIKING

Representant för Estland
Johan Grönsjö. Vana Viru 9. Reval.

Aktiebolaget

Nya Spis- & Knäckebrödsfabriken

OSKARSHAMN Välkända brödsorter rekommenderas.

Köp det! Åt det